

Osa 1

Valmistautuminen: moninkertaistavaan elämään

Jeesuksen elämän ensimmäiset kolmekymmentä vuotta kuuluivat valmistautumiseen. Sen jälkeen Johannes Kastaja esitteli hänet ja hänen lyhyen julkisen toimintansa, joka oli opetuslapseuttamista. Toimintansa lopussa hän antoi opetuslapsilleen saman tehtävän: ”Menkää siis ja tehkää kaikista kansoista minun opetuslapsiani” (Matt. 28:19 RK 2012). Käyttämällä sanaa *ethnē* Jeesus ei viitannut kansallisvaltioihin vaan että opetuslapseuttamista tapahtuisi kaikissa ihmis- ja vertaisryhmissä.

Jeesuksen toiminnan – opetuslapseuttamisen ja liikkeen rakentamisen – tärkeimpiä todistajia ovat neljä evankeliumin kirjoittajaa. Matteus oli ensimmäisen vuosisadan veronkantaja, josta tuli opetuslapsi, joka keskittyi Jeesuksen mullistavaan, kulttuurirajat kumoavaan kuninkuuteen ja valtakuntaan. Hän on myös ainoa, joka mainitsee Jeesuksen käyttävän sanaa *seurakunta*, joka muotoutuu opetuslapseuttamisen sivutuotteena. Johannes Markus, mahdollisesti Barnabaksen serkku (Kol. 4:10)¹, kertoo kertomuksen, jonka hän on mahdollisesti kuullut kalastaja Pietarilta.² Luukas, lääkäri (Kol. 4:14), jonka kaksi kirjallista tuotosta muodostavat jopa 40 % Uudesta testamentista, kirjoitti yhtenäisen esityksensä (Luuk. 1:3) tarkan tutkimustyönsä jälkeen, sillä hän ei itse henkilökohtaisesti ollut seurannut Jeesuksen elämää.

Ilman Johanneksen evankeliumia meillä olisi hyvin vähän tietoa Jeesuksen toimiajan ensimmäisistä 18 kuukaudesta. Johannes kirjoitti oman evankeliuminsa yli 60 vuotta Jeesuksen ylösnousemuksen jälkeen ollen näin ainoa evankelista, joka oli päässyt kokemaan koko Jeesuksen toimikauden. Vaikka Johanneksen evankeliumi on kaikkein kronologisin, korostaen kriisejä ja käännekohtia, ei hänen selostuksensa ala Betlehemistä tai Jordanilta. Ennemminkin Jeesus esitellään Luojana ja Pelastajana, Jumalan Sanana ja ”maailman perustamisesta alkaen” teurastettuna Jumalan Karitsana (Joh. 1:1–3; Ilm. 13:8 RK 2012). Tämän jälkeen hän kertoo siitä, miten Jeesus kutsuu ihmisiä seuraamaan itseään.

Matteus toimi saarnaselostajana, Markus elämäkerran kirjoittajana, Luukas historioitsijana ja Johannes teologina. Meitä ovat rikastuttaneet myös apostoli Paavalin kirjeet, joissa hän kirjoitti: ”Olkoon teilläkin sellainen mieli, joka Kristuksella Jeesuksella oli. Hänellä oli Jumalan muoto, mutta hän ei pitänyt kiinni oikeudestaan olla Jumalan vertainen vaan luopui omastaan. Hän otti orjan muodon ja tuli ihmisten kaltaiseksi. Hän eli ihmisenä ihmisten joukossa, hän alensi itsensä ja oli kuuliainen kuolemaan asti, ristinkuolemaan asti.” (Fil. 2:5–8). Hänet tehtiin meidän kaltaiseksemme (Hepr. 2:5–19).

Ensimmäisessä osassa pohdimme nuorta Jeesusta, hänen valmistautumistaan liikkeen rakentamista varten. Teoksessa *The NIV Harmony of the Gospels* tämä ajanjakso kattaa kappaleet 1–19, Ellen Whiten teoksessa *Rakkaudella Isältä* ja Jerry D. Thomasin teoksessa *Messiah* luvut 1–10. Tämän kirjan kappaleet alkavat Luukkaan ja Johanneksen evankeliumien alkusanoilla ja Jeesuksen inhimillisellä sukuluettelolla päättyen Jeesuksen serkun Johanneksen työhön. Mitä Jumala koki ja oppi tullessaan ihmiseksi? Mitä me voimme oppia näistä valmistautumisen vuosista, ja mitä johtopäätöksiä voimme vetää omaan elämäämme?

Lähdeviitteet

¹ Ei ole varmaa, että ”Markus, Barnabaksen serkku” (Kol. 4:10) olisi Johannes Markus.

² Bargil Pixner, *With Jesus in Jerusalem*, Corazin, 2005:11 kommentoi, että Markus oli luultavasti kuullut asian yksityiskohdista Pietarilta, galilealaiselta kalastajalta. Jotkut arvelevat hänen olleen se nuori mies, joka pakeni alasti, kun Jeesus otettiin kiinni (Mark. 14:51, 52).

Opas 1 Jeesus-vauva

Luukkaan esipuhe esittelee hänen tutkimuksensa Jeesuksen elämästä paljastaen hänen syvimmän vakaumuksensa Jeesuksesta ja kansanliikkeestä valtakunnaksi (Luuk. 1:1–4). Evankeliumissaan Luukas kirjoitti kaikesta ”mitä Jeesus alkoi tehdä ja opettaa, aina siihen päivään asti, jona hänet otettiin ylös” (Ap. t. 1:1–2 RK 2012).

Lue Luuk. 1:1–2:28; Joh. 1:1–18; Matt. 1–25, vrt. Luuk. 3:23–38
Jerry D. Thomas, *Messiah* tai Ellen White, *Rakkaudella Isältä*, luvut 1–5

Mistä tai keneltä Luukas mahtoi saada tietonsa?

Mitä asioita Jumala koki ensimmäistä kertaa tullessaan pikkulapiseksi?

Vaikka Jeesus oli täysin Jumala ja täysin ihminen, hän päätti peittää jumaluutensa inhimillisyydellään, eläen ja toimien ihmisenä. Mistä asioista Jeesus luopui ollakseen ihminen?

Miksi Jeesus toimi näin?

Mitä voimme oppia Jeesuksen kahdesta sukupuusta? (Matt. 1:1–17; Luuk. 3:23–38)

- Keitä olivat naiset hänen esivanhemmissaan? (Matt. 1:3, 5, 6, 16)
- Millaisia olivat ihmiset hänen kansassaan, jonka hän oli tullut pelastamaan? (Matt. 1:1–24)

Heti, kun Maria sai tietää olevansa raskaana, hän lähti Elisabetin luokse.

- Mitä Marian ja Sakariaan laulut paljastavat Jeesuksen tulevasta työstä? (Luuk. 1:46–55, 67–79)
- Kuinka paljon Jeesusta vanhempi Johannes Kastaja oli?
- Kuinka kauan Maria oli Elisabetin luona? Mitä Nasaretin kylän ihmiset huomasivat hänen tullessaan takaisin?
- Saadessaan tietää Marian raskaudesta Joosef ”ajatteli tätä” (Matt. 1:20). Kreikan kielen sana voitaisiin kääntää myös: ”hän tuli vihaiseksi”². Kylä vaati Marian kuolemaa, sillä tämä oli häpäissyt perheensä ja kylän kunnian. Millaista luonteenlujuutta Joosef osoitti ottaessaan tästä huolimatta Marian vaimokseen?

Ketkä olivat ensimmäisinä vastaanottamassa Jeesusta Luukkaan selostuksen mukaan? (Luuk. 2:1–21)

Lisälukemista

Fil. 2:1–11

Hepr. 2:14–18

Hepr. 4:14–16

Hepr. 5:7–14

Hepr. 10:19–25

Kokonaan Jumala, kokonaan ihminen

Jumala tuli ihmiseksi! Onko olemassa mitään oudompaa tai vieraampaa ajatusta? Kaikkivoipa Jumala otti ihmisen muodon ja tuli meidän maailmaamme. Hän valitsi tulla vauvaksi eikä täysikäiseksi mieheksi. Raamattu sanoo, että hän ”luopui omastaan” (Fil. 2:7). Hän ei koskaan lahkannut olemasta kokonaan Jumala, mutta hän verhosi jumaluutensa ja tietoisesti rajoitti itseään ja voimiaan tullakseen täysin ihmiseksi. Hänet tehtiin meidän kaltaiseksemme kaikin mahdollisin tavoin (Hepr. 2:17).

”Jeesus jättää taivaan loistokkuuden vaihtaen sen maan vähäpätöisyyteen. Millaisen uhrauksen Jumala tekikään tullakseen yhdeksi meistä! Luoja astuu luomakuntaansa, ei vain ollakseen meidän Jumalamme vaan myös meidän ylipappimme (Hepr. 2:17) ja meidän tiemme Jumalan luo (Joh. 14:6). Mikä merkillinen ja epätavallinen tapa pelastaa maailma. Jumalan lahja meille oli pienokainen.”³

Mitkä olivat Jumalan lahjat hänelle?⁴

- Kuuliaiset vanhemmat: katso Luuk. 1:38 ja Matt. 1:20
- Nimet Immanuel ja Jeesus: katso Matt. 1:18–23
- Syntymän julkistaminen: katso Luuk. 2:8–40

Kulttuuritausta

Oletko koskaan huomannut, että evankeliumeissa ei ole viittausta Jeesuksen syntymään tallissa? Niissä ei myöskään mainita, että Jeesus olisi syntynyt sinä yönä, kun Maria ja Joosef saapuivat Betlehemiin. Luukas kertoo Joosefin ja Marian menneen Betlehemiin rekisteröitymään, kun Maria oli raskaana. ”Heidän siellä ollessaan tuli Marian synnyttämisen aika” (Luuk. 2:6).

Minkäänlaista viittausta ei löydy hengästyneestä saapumisesta kylään ja Jeesuksen syntymästä samana yönä! Myös olisi ollut mahdoton ajatus jättää Maria synnyttämään yksin ilman huolenpitoa tai miehen (Joosef) seurassa. Totta on, että Betlehem oli täpötäynnä, mutta yksikään perhe Lähi-idässä ei löisi raskaana olevaa naista laimin, eikä tällaisesta olekaan minkäänlaisia viitteitä. Täysin päinvastoin! Perheiden vierashuoneet – joita kutsuttiin majapaikaksi, mutta tällä ei viitata majataloon – olivat täynnä.⁵ Miten kertomus tulisi siis ymmärtää?

Kuvittele sitä innostuneisuutta, kun ”tuli Marian synnyttämisen aika” (Luuk. 2:6). Naiset siivosivat perheen oleskelualueen, jossa yleensä laitettiin ruokaa ja leivottiin sekä missä perhe nukkui öisin. Tämä oli vierekkäin toisen alempana sijaitsevan tilan kanssa (joka saattoi olla jopa luola, josta koti laajeni)⁶, jossa perheen eläimet lepäsivät ja nukkuivat yöt. Eläinten kaukalot tai seimet sijaitsivat oleskelualueen lattialla – eläinten läsnäolon tuodessa lämpöä perheelle etenkin talvikuukausina. Miehet ajettiin ulos talosta, vauva syntyi, kapaloitiin ja laitettiin täydelliseen vauvansänkyyn: seimeen kodin keskelle.

Samanaikaisesti paimenet, jotka olivat karkeita ja köyhiä, saivat kuulla hyvän uutisen: ”Kristus, Herra” on syntynyt, ”makaa kapaloituna seimessä” (Luuk. 2:11–12). Se, että paimenet olivat ulkona tuohon aikaan, sulkee pois talvikuukaudet (joulukuusta helmikuuhun) mahdollisena syntymäkuukautena. Vaikka nämä miehet olivat köyhiä, he ymmärsivät elämän – ja vauvojen – arvon. He lähtivät, löysivät lapsen, kuten heille oli kerrottu, ja ”kiittäen ja ylistäen Jumalaa” he kertoivat tästä muillekin (Luuk. 2:20). Jeesus syntyi köyhyyteen ja hänet toivottivat tervetulleeksi kaikkein köyhimmät.⁷

Mietteesi ja kysymyksesi

Mikä saa sinut valitsemaan seurata Jumalaa, joka tuli maan päälle vauvana?

Jakaminen

Mitä aiot kertoa tästä muille ystäville, jotka kulkevat samaa matkaa kanssasi?

Mitä aiot kertoa niille ystävillesi, jotka eivät seuraa Jeesusta?

Lähdeviitteet

- ¹ Haastatteliko Luukas Mariaa? Huomaa viittaukset Marian näkökulmaan: ”Nämä sanat saivat Marian hämmennyksiin, ja hän ihmetteli, mitä sellainen tervehdys mahtoi merkitä” (Luuk. 1:29). ”Mutta Maria kätki sydämeensä kaiken, mitä oli tapahtunut, ja tutkisteli sitä” (Luuk. 2:19). Simeonin siunatessa Jeesuksen Maria oli ”ihmeissään siitä, mitä hänestä sanottiin” (Luuk. 2:33). Ja myöhemmin, kaksitoistavuotiaan Jeesuksen pääsiäiskokemuksen jälkeen, ”hänen äitinsä kätki kaiken tämän sydämeensä” (Luuk. 2:51 RK 2012).
- ² Kenneth E. Bailey, *Jesus Through Middle Eastern Eyes: Cultural Studies in the Gospels*, SPCK, 2008:45, 46.
- ³ Edwards 2010:19.
- ⁴ Edwards 2010:20 näistä käsitteistä.
- ⁵ Leonard Sweet & Frank Viola. *Jesus: a theography*, Thomas Nelson, 2012:56–57 – katalyma (majapaikka) oli ylempänä sijaitseva vierashuone (vrt. Luuk. 2:7), kun taas pandokheion (majapaikka) oli huoneisto, jota käytetään esimerkiksi samarialaisesta majatalosta (Luuk. 10:34).
- ⁶ Walker 2006:22.
- ⁷ Yksityiskohtaisempaa tutkimista varten katso Bailey 2008:25–37.

Opas 2 Jeesus, juutalainen lapsi

Siinä vaiheessa, kun tietäjät tai pakanauskontojen tähdistäennustajat¹ tulivat palvomaan Jeesusta, hän oli juutalainen lapsi. Kun Jeesus oli kahdeksan päivää vanha, Maria ja Joosef kävelivät kahden tunnin matkan Jerusalemin temppeliin pyhittääkseen hänet Jumalalle. Kaupunki oli tuolloin laaja rakennustyömaa, jossa tuhannet työläiset työskentelivät Herodes Suuren alaisuudessa laajentaakseen temppeliä.

Lue Matt. 2:1–23; Luuk. 2:39–52

Jerry D. Thomas, *Messiah* tai Ellen White, *Rakkaudella Isältä*, luvut 6–8

Ketkä toivottivat Jeesuksen ensimmäisinä tervetulleeksi Matteuksen selostuksen mukaan? (Matt. 2:1–12)

- Millä tavoin heidän tulonsa oli yllätys? Miehet tulivat idästä, joten mikä mahtoi olla heidän uskonnollinen taustansa?
- Minkä ikäinen Jeesus oli tuohon aikaan tekstin mukaan? (Matt. 2:13–18)
- Millä käytännön tavoilla tietäjien lahjat saattoivat olla Isän huolenpitoa hänen Pojastaan?

Herran enkeli varoitti Joosefia Herodeksesta, jolloin perhe pakeni Egyptiin.

- Tämä oli pienen pojan elämää muokkaava elämänvaihe. Vaikka Egyptissä olikin vahva juutalainen yhteisö tuohon aikaan, hän mahdollisesti leikki egyptiläisten lasten kanssa pyramidien varjossa (jotka jo silloin olivat pari tuhatta vuotta vanhoja), ui Niilin virrassa, koki erilaisia ruokia, kieliä, erilaisen koulutusjärjestelmän ja kulttuurin. Kuinka tämä maa, joka oli pitänyt juutalaisia vankeudessa, mahtoi vaikuttaa Jeesukseen?

Kuultuaan Herodeksen kuolemasta perhe palasi Israeliin. Herran enkeli kuitenkin varoitti menemästä Herodes Arkelaoksen alueelle, joten he asettuivat Nasaretiin. Siellä Jeesuksen koulutus jatkui Marian, Joosefin ja paikallisten synagogien rabiien opettaessa häntä. Kuten muutkin juutalaiset perheet, myös Jeesuksen perhe meni Jerusalemiin joka vuosi pääsiäisen ajaksi. Saatutettuaan kahdentoista vuoden iän Jeesuksella oli juutalaisen kasvatuksen saaneena lapsena ja ehkä Bar mitsva -juhlan juhlineena paljon kysymyksiä² (Luuk. 2:41–47).

- Kuinka hän mahtoi saada tietää, ettei Joosef ollut hänen isänsä?
- Missä vaiheessa luulet hänen alkaneen yhdistää Betlehemin, Egyptin ja Nasaretin merkityksen?
- Mitä Jeesukseen mahtoi vaikuttaa se, kun hän sai tietää, että Betlehemin pienet pojat oli surmattu hänen syntymänsä seurauksena – ja että hän pääsi verilöylyä pakoon?

Lisälukemista

2. Moos. 2:1–10

2. Moos. 4:22–23

4. Moos. 24:8

Jes. 11:1–5

Messiaaniset ennustukset

Matteuksen kertomuksessa Jeesuksen lapsuudesta mainitaan kolme messiaanista profetiaa, jotka löytyvät Vanhan testamentin kirjoituksista. Nämä ennustukset identifioivat Jeesuksen luvaksi Kristukseksi tai Messiaaksi.

1. Syntymäpaikka. Miika 5:1
2. Suru, jota äidit kokivat, kun heidän poikalapsensa tapettiin. Jer. 31:15
3. Aika, jonka hän vietti Egyptissä. Hoos. 11:1

Hänen paluunsa Egyptistä ja kasvamisensa Nasaretissa nähtiin ennustusten toteutumisenä: ”häntä kutsutaan Nasaretilaiseksi” (Matt.2:23). Hieronymus, joka käänsi Raamatun (ja kuoli) Betlehemissä, selvitti Jeesuksen nasaretilaisuuden tarkoittavan sitä, että hän oli Daavidin verso (nešäe) (Jes. 11:1) ja siten joko nasaretilaisen tai daavidilaisen sukukunnan jäsen.³

Herodes Suuri

Juonittelulla edomilainen Herodes Suuri saavutti roomalaisten suosion ja valtakunnan hallinnan vuonna 37 eKr. Epäluuloisena ja peläten oman kuninkuutensa puolesta hän hävitti makkabealaisen kuningaskunnan edustajat omasta perheestään – ylipapin, lankonsa, lempivaimonsa Mariammen, kaksi hänen kanssaan saamaansa poikaa sekä Mariammen äidin Aleksandran. Vaikka hän olikin vainoharhainen, hän niitti mainetta suurenmoisten rakennusten rakennuttajana. Näitä olivat esimerkiksi Jerikossa sijaitseva talvipalatsi, Masadan linnoitus, Temppelevuoren laajennukset sekä Jerusalemin toisen temppelein komistaminen.

Kun uutinen Daavidin suvun prinssistä saavutti Herodeksen, hän ”pelästyi, ja hänen kanssaan koko Jerusalem” (Matt. 2:3). Joosefia varoitettiin ja hän pakeni välittömästi Marian ja Jeesus-lapsen kanssa Egyptiin. Betlehemistä katsoen kaakossa koko komeudessaan oli Herodionpalatsi, joka näkyi selvästi myös Öljymäeltä: tämän keinotekoisesta kartionmuotoisesta kukkulan Herodes oli rakennuttanut palatsiksi ja mausoleumiksi. Kun hän kuoli vuonna 4 eKr., hänen ruumiinsa tuotiin Jerikosta Herodioniin ja haudattiin kiviseen sarkofagiin, joka on tällä hetkellä esillä Israelin museossa.⁴

Tämän jälkeen Herodes Suuren hallitsema alue jaettiin kolmen pojan kesken, jotka tunnettiin myös nimillä Herodes Arkelaos (Idumea, Juudea ja Samaria), Herodes Antipas (Galilea ja Perea) ja Herodes Filippos (Iturea ja Trakonitis). Kun Jeesuksen perhe sai tietää Herodeksen kuolleen, he palasivat Egyptistä, mutta Joosefia varoitettiin tällä kertaa Juudeasta, missä Herodeksen väkivaltainen poika Arkelaos hallitsi.

Nasaret

Joosef vei perheensä Nasaretiin, Galilean matalammille kukkuloille. Jotkut ovat ehdottaneet, että tämä kylä olisi perustettu jo vuosisatoja aikaisemmin Israelin kuninkaan Daavidin jälkeläisten toimesta. Nämä olisivat teorian mukaan halunneet perustaa juutalaisen siirtokunnan pakanalliselle alueelle tarkoituksenaan pitää kuninkaallinen sukulinjansa puhtaana ja juutalaistaa jälleen Galilean alue. Toisaalta tutkimukset viittaavat siihen, että suurin osa Galilean alueen kaupunkeista ja kylistä olivat juutalaisia. Nasaretissa oli synagoga ja mikve (rituaalinen kasteallas)⁵, muttei pakanallisia temppeleitä tai kouluja. ”Todennäköisesti tuohon aikaan Nasaretissa eli vain juutalaisia.”⁶ Tuolla Jeesus kasvoi, noin parinkymmenen talon kylässä, jossa oli vain 120–150 asukasta.⁷

Mietteesi ja kysymyksesi

Mitä sinulle merkitsee tieto siitä, että Jeesus kasvoi juutalaisena poikana?

Jakaminen

Mitä aiot kertoa tästä muille ystäville, jotka kulkevat samaa matkaa kanssasi?

Mitä aiot kertoa niille ystävillesi, jotka eivät seuraa Jeesusta?

Lähdeviitteet

- ¹ E. E. Ellis, 'Magi' teoksessa J. D. Douglas (Ed), *The Illustrated Bible Dictionary*, Part 2, Inter-Varsity, 1986: 930–31.
- ² Pixner 2005:31 – "Ei ole varmaa, vietettiinkö toisen temppelin aikaan tuota juhlaa, jota jokainen kolmetoistavuotias nykyään juhlistaa. Vaikuttaa siltä, että samantyyppinen tapa kuitenkin oli jo tuolloin olemassa." Bar mitsva -juhlassa lapsesta tuli "hengellisesti vastuullinen henkilö". Tämä on myös se aika, jolloin Jeesus puhui ensimmäiset muistiin merkityt sanansa (Luuk. 2:49).
- ³ Walker 2006:35; Pixner 2005:30-31; Sweet & Viola 2012:88.
- ⁴ Robin Ngo, *Monumental Entryway to King Herod's Palace at Herodium Excavated*, http://www.biblicalarchaeology.org/daily/biblical-sites-places/biblical-archaeology-sites/monumental-entryway-to-king-herods-palace-at-herodium-excavated/?mqsc=E3784973&utm_source=WhatCountsEmail&utm_medium=BHD+Daily%20Newsletter&utm_campaign=E4BD19; keskusteluun mahdollisista ajankohdista, joihin Herodeksen kuolema voidaan ajoittaa (5, 4 tai 1 eKr.) katso Bible History Daily, *Herod's Death, Jesus' Birth and a Lunar Eclipse: Letters to the Editor debate dates of Herod's death and Jesus' birth*, Biblical Archaeology Staff, 07 Jan 2015: http://www.biblicalarchaeology.org/daily/people-cultures-in-the-bible/jesus-historical-jesus/herods-death-jesus-birth-and-a-lunar-eclipse/?mqsc=E3787678&utm_source=WhatCountsEmail&utm_medium=BHD+Daily%20Newsletter&utm_campaign=E5C130.
- ⁵ Luuk. 4:16 viitataan Nasaretissa olleeseen synagogaan; Pixner 1992:17 kuvassa on mikve, joka löydettiin Pyhän Joosefin kirkon alta.
- ⁶ Evans 2013:13.
- ⁷ Pixner 1992:15; Walker 2006:31 esittää asukasmäärän olleen "jopa vain 100 asukasta"; Evans 2013:13 "jossain 200 ja 400 asukkaan välillä".

Opas 3 Jeesus, puuseppä

Teininä ja nuorena miehenä Jeesus eli Nasaretissa, ja hänet tunnettiin sekä ”puusepän poikana” että ”puuseppänä”. Hänellä oli veljiä (Jaakob, Joosef, Simon, Juudas) ja sisaria (Matt. 13:55, 56; Mark. 6:3).

Lue Luuk. 3:1–3, 21–23 (ensimmäinen osa); Matt. 13:53–58; Mark. 6:1–6
Jerry D. Thomas, *Messiah* tai Ellen White, *Rakkaudella Isältä*, luku 9

Ota huomioon Jeesuksen ihmisyyys. Millä tavoin Jeesus kasvoi ja kehittyi? Mitä kiusauksia hän on saattanut kohdata teini-ikäisenä? (Hepr. 2:17–18; 4:15)

Lue Vanhasta testamentista kaksi ennustusta Jeesuksesta ja pohdi hänen nuoruusvuosiaan.

Jesaja 52:13–53:12

- Mitä näet kerrottavan hänen fyysisistä ominaisuuksistaan?
- Miten ikätoverit mahtoivat suhtautua teinipoikaan, joka ei lainkaan muistuttanut isäänsä?
- Kuinkahan Jeesus kärsi teini-iässä ja nuorena miehenä?

Lisäkysymyksiä

Jeesus oli työläinen. Kuinka elämä kylässä ja perheyriksen pyörittäminen mahtoivat valmistaa häntä hänen toimintaansa?

Kuvittele olevasi Jeesuksen kotona. Näetkö jotain, minkä perusteella voi sanoa hänen olleen nuorin, tai vanhin? Miten Jeesus mahtoi suhtautua sisaruksiinsa? Entä muihin nuoriin?

Nasaret ja Sepforis

Vaikka Nasaret oli pieni, se ei ollut eristyksissä. Etelässä sijaitti näköalapaikka, josta Jeesus saattoi nähdä Jisreelin tasangon, jonka kautta kulki Via Maris, roomalainen tie, jota pitkin kuljettiin Syyriasta Galilean kautta Välimerelle ja Egyptiin. Noin kuusi ja puoli kilometriä luoteeseen, helpon kävelymatkan päässä, oli Sepforis, Galilean pääkaupunki. Roomalaiset olivat tuhonneet tämän kaupungin vastauksena juutalaisten kapinaan, joka oli puhjennut Herodeksen Suuren kuoleman jälkeen, mutta Herodes Antipas rakennutti kaupungin uudelleen. Koska rakennustyömaa oli suuri Jeesuksen teini- ja nuoruusvuosina, tuo alue tarjosi paljon töitä kivi- ja puutyöntekijöille (tekton)¹, kuten Joosefille ja Jeesukselle.

Arkeologiset todisteet viittaavat siihen, että Jeesuksen aikaan (ennen vuotta 70 jKr.) Sepforis oli ”läpikotaisin juutalainen”. Alueelta on nimittäin löytynyt monia mikve-altaita, lampunsirpaleita, joissa on kuvattu menora (seitsemänhaarainen lampunjalka) ja useita satoja sirpaleita kivisistä vesiastioista, joita juutalaiset käyttivät mieluummin, sillä niitä ei voinut tehdä epäpuhtaaksi kuten keraamisia. Alueelta ei ole myöskään löytynyt kolikoita, joissa olisi kuvattu roomalaisia keisareita tai pakanallisia jumalia, ei pakanallisia rakennuksia tai epäjumalia eikä sianluita kaupungin kaatopaikalta. Vuoden 70 jKr. jälkeen tämä muuttui dramaattisesti.

Galilean satamissa saattoi olla töitä Antipaksen siirtäessä pääkaupungin Tiberiukseen vuonna 20 jKr., mutta Sepforis säilyi tärkeänä keskuksena. Vaikka ei olekaan mitään täsmällistä mainintaa siitä, että Jeesus olisi käynyt näissä keskuksissa, kaupunkielämä oli hänelle varmasti tutua.³ Saattaa olla, että juuri näissä kaupungeissa hän oppi ensimmäisen kerran

- suunnittelemaan hyvin ennen tornin rakentamista (Luuk. 14:28–30)
- tekemään perustuksen kalliolle, ei hiekalle (Matt. 7:24–27)
- termin *tekopyhä*, jota käytettiin kreikkalaisissa näytelmissä kuvaamaan tapaa, jolla eri rooleja esitettiin vaihtamalla naamioita (Matt. 23:13)⁴

Mietteesi ja kysymyksesi

Miten tieto siitä, että Jeesus eli teini-ikäisenä Nasaretissa – työskennellen rakennustyöläisenä ja puuseppänä, ehkä Sepforiksessa – vaikuttaa päätökseesi seurata häntä?

Jakaminen

Mitä aiot kertoa tästä ystäville, jotka kulkevat samaa matkaa kanssasi?

Mitä aiot kertoa niille ystäville, joiden haluaisit tuntevan Jeesuksen paremmin?

Lähdeviitteet

- ¹ Walker 2006:33; yksityiskohtaisemmin Pixner 2005:34–35.
- ² Evans 2013:23–28.
- ³ Katso Evans 2013:30–33.
- ⁴ Katso Walker 2006:35; Evans 2013:28–30.

Opas 4 Jeesuksen serkku: valmistamassa tietä valtakuntaa varten

Jumala valitsi Johannes Kastajan valmistamaan tietä Jeesukselle ja hänen valtakuntansa kansanliikkeelle. Hänen roolistaan oli ennustettu.

Lue Matt. 3:1–12; Mark. 1:1–8, Luuk. 1:5–25, 67–80; 3:1–20; Joh. 1:19–28
Jerry D. Thomas, *Messiah* tai Ellen White, *Rakkaudella Isältä*, luku 10

Vertaa Matt. 3:1–3 (Mark. 1:1–3; Luuk. 3:1–6) Jesajan 40:1–3 kanssa. Mitä huomioita teet?

Sakarias sai Pyhällä Hengellä täyttyessään profetian. Mikä sen mukaan tulisi olemaan hänen poikansa Johanneksen rooli? Luuk. 1:67–80

Johannes Kastaja oli avainroolissa valmistaessaan ihmisiä Jeesusta ja tämän valtakuntaa varten. Tyypillisen profeetan tapaan hän oli monella tapaa erikoinen: hän näytti profeetalta, pukeutui kuin profeetta ja kuulosti profeetalta. Missä ja miten Johannes eli? Luuk. 1:80, Matt. 3:4; Mark. 1:6

Hän oli juuri sellainen, mitä ihmiset olivat toivoneetkin – joku, joka esittelisi Pelastajan sortajien vallasta, roomalaisista. He virtasivat alueen kaupungeista ja kylistä kuunnellakseen häntä. Yritä kuvitella teksteissä kuvailtuja tilanteita. Matt. 3:5–10; Mark. 1:5; Luuk. 3:7–15

- Keitä kastettiin ja missä?

Jordanvirta on pieni muutoin paitsi tulva-aikaan (10–15 m leveä), mutta se yhdistettiin ajatukseen uudesta alusta. Israelilaiset ylittivät sen astuakseen luvattuun maahan; siellä Joosua otti vastaan johtajuuden Moosekselta ja Elisa Elialta. Siitä tuli itäinen raja heidän maalleen; ja tästä mutaisesta virrasta syrialainen Naaman nousi puhtaana spitaalista tunnustaen: ”Nyt minä tiedän, ettei Jumalaa ole missään muualla kuin Israelissa” (2. Kun. 5:15). Ei ole sattumaa, että tämä oli paikka, jossa Johannes toimi. Hän tarjosi uutta alkua Israelille – ja kaikille.¹

- Mihin he eivät voineet enää luottaa? (tämä oli hyvin radikaali sanoma heille: lue Luuk. 3:8)
- Miksi luulet ihmisten halunneen olla väleissä Jumalan kanssa, tunnustaa syntinsä ja samaistua saarnaavan profeetan joukkoihin kasteen kautta?
- Ketä he odottivat?

Mikä oli Johanneksen sanoma? Mark. 1:7–8; Matt. 3:11–12; Luuk. 3:16–18

Johannes oli osa Jeesuksen laajennettua perhettä (Luuk. 1:36), tämän läheinen ystävä (Joh. 3:22–30) ja ensimmäinen, joka ymmärsin Jeesuksen tehtävän Jumalan Karitsana (Joh. 1:29–35). Hänet oli valittu valmistamaan tietä Jeesukselle ja tämän valtakunnalle.

Odotukset

Juutalaiset elivät tuolloin toivotonta aikaa. Kärnsien ankaran roomalaisen sorron alla he kaipasivat sitä vapautusta, jonka heidän profeettansa olivat luvanneet. Viimeinen Vanhan testamentin profeetta Malakia oli ennustanut Elian palaavan (Mal. 3:23–24), ja nyt Johannes Kastaja oli toisella puolella Jordanvirtaa saarnaamassa siinä samassa erämaassa, josta Elia oli noussut taivaaseen.

Lue, mitä enkeli Gabriel sanoi särkiessään 400 vuoden hiljaisuuden Vanhan ja Uuden testamentin välisellä ajalla.

- Luuk. 1:13–17. Johannes tulisi kulkemaan ”Herran edelläkävijänä Elian hengessä ja voimassa”.
- Matt. 11:14, vrt. Matt. 17:1–13. Jeesus sanoi Johanneksesta: ”[J]uuri hän on Elia, jonka oli määrä tulla”.

Oli kyse myös ajoituksesta. Luukas antaa ymmärtää Johannes Kastajan alkaneen kastaa "[k]eisari Tiberiuksen viidentenätoista hallitusvuotena, siihen aikaan kun Pontius Pilatus oli Juudean maaherrana, kun neljännesruhtinaina hallitsivat Galileassa Herodes, Itureassa ja Trakonioksen maassa hänen veljensä Filippos ja Abilenessa Lysanias ja kun ylipappena olivat Hannas ja Kai-fas" (Luuk. 3:1–2). Tuo oli 27 jKr. Jeesuksen ollessa "noin kolmenkymmenen vuoden ikäinen" (Luuk. 3:23).

Vastauksena rukoukseensa oman kansansa ja kaupunkinsa pelastuksen puolesta (Dan. 9:4–19) profeetta Danielille oli kerrottu, että "Siitä ajasta, jolloin se sana lähti liikkeelle, Jerusalemin entiselleen palauttamista ja rakentamista koskevan sanan lausumisesta" (457 eKr.), tulisi kulumaan "seitsemän vuosiviikkoa" ja "kuusikymmentäkaksi vuosiviikkoa" (483 vuotta) "voidellun hallitsijan tuloon" (Dan. 9:25). Jeesus kastettiin ja voideltiin juuri oikeaan aikaan. Paavali kirjoitti: "Mutta kun aika oli täyttynyt, Jumala lähetti tänne Poikansa. Naisesta hän syntyi ja tuli lain alaiseksi lunastaakseen lain alaisina elävät vapaiksi, että me pääsisimme lapsen asemaan" (Gal. 4:4–5).

Ajoitus oli oikea. Johannes Kastaja sopi odotuksiin Elian paluusta, ja he pohtivat: voisiko hän olla Messias?

Rauhanlevittäjä – avainhenkilö valtakunnan rakentamisessa

Jokainen yhteisö on ihmissuhteiden ja -kohtaamisten mosaiikki, jossa eletään elämää, löydetään tukea, perustetaan perheitä ja tehdään päätöksiä. Jeesus kutsui rauhanlevittäjiksi niitä, jotka näissä sidosryhmissä ovat avainhenkilöitä opetuslapseuttamisessa (Luuk. 10:5). Maineensa takia, oli se sitten hyvä tai huono, näillä ihmisillä on vaikutusvaltaa johtaa monia Kristuksen luo. Niitä, joilla on suhteita sidosryhmiin, joihin he eivät itse kuulu oman taustansa tai etnisyytensä takia, voisi kutsua Jumalan silloiksi² – he tuovat yhteen noiden sidosryhmien rauhanlevittäjät. Johanneksen, joka oli tällainen rauhanlevittäjä, Jumala oli valinnut valmistamaan tietä Jeesukselle ja tämän liikkeelle. Hän oli avainhenkilö valmistaessaan ihmisiä Jeesusta ja tämän toimintaa varten.

Jeesuksen valtakunnan rakentamisen peruspilarit

- **Persoonaa – Jeesus.** Tämä on Jeesuksen Kristuksen valtakunnan kansanliike. Hänen, Jumala lihaksi tulleen, kautta sekä valtakunnan evankeliumi (sanoma) että valtakunnan rakentamisen prosessi (metodi) paljastetaan.
- **Periaate – päälaelleen käännetty asema.** Ollen täysin Jumala hän tuli kokonaan ihmiseksi – vauvaksi, lapseksi, nuoreksi mieheksi, "työläis-messiaaksi".³ Tämä on perustavanlaatuaista alistumista, kolmiyhteisen Jumalan syvin luonne. Muutos alkaa alhaalta: "Nöyryyden tie on aiheiden aihe, meta-kertomus" tai Raamatun suuren kertomuksen kantava juoni.⁴
- **Tavoite – toteuttaa Isän tahto.** Tämä oli Jeesuksen tehtävä – kuten myös meidän.
- **Rauhanlevittäjä – avain sidosryhmissä.** Isä oli valinnut Johannes Kastajan valmistamaan tietä Jeesukselle, liittämään hänet yhteen ihmisten kanssa.

Onko sinulla ehdottaa muita oleellisia elementtejä?

-
-
-
-

Mietteesi ja kysymyksesi

Mikä Jeesuksen elämän ensimmäisessä 30 vuodessa on tärkeää sinulle valitessasi seurata häntä?

Jakaminen

Mitä aiot kertoa tästä muille ystäville, jotka kulkevat samaa matkaa kanssasi?

- Mitä tämä valmistautumisaika on merkinnyt sinulle?

- Miten Jumala on muovailut sinun elämääsi, ja mitä varten?

Mitä voisit kertoa tästä Jeesuksen elämän valmistautumisvaiheesta niille ystävillesi, joita kannustat tutustumaan Jeesukseen lähemmin?

Lähteet

¹ Walker 2006:44–45.

² Donald McGavran, *The Bridges of God*, Friendship Press, McGavran 1981 (1955).

³ Sweet & Viola 2012:97.

⁴ Richard Rohr, *The Path of Descent*, Centre for Action and Contemplation, Albuquerque, (CD, MP3 lataa www.cac.org) 2014 – muokailen.